

Opdrachtgever:

Gemeente Maastricht
T.a.v. Dhr. P. Rongen
Postbus 1992
6201 BZ MAASTRICHT

Datum: 18 oktober 2018

Onderwerp:

Rapportage soortgericht vleermuis-, gierzwaluw- en steenmarteronderzoek projectlocatie Palace te Maastricht
(ons kenmerk: 18-343)

Opgesteld door:

De heer M.J.M Coenen

Geachte heer Rongen,

Hierbij ontvangt u van ons de rapportage van het soortgericht natuurwaardenonderzoek terplekke van de ontwikkelingslocatie 'Palace', te Maastricht. In het kader van diverse beleidsmatige procedures is het noodzakelijk dat er zicht is op eventuele effecten op beschermde natuurwaarden door de beoogde ingrepen.

In afbeelding 1 is de ontwikkelingslocatie/onderzoekslocatie afgebeeld.

Het onderzoek is binnen dit gebied uitgevoerd en het betreft enkele specifieke woningen aan de Lage Barakken, Bourgognestraat en Wycker Grachtstraat en de voormalige bioscoop locatie 'Palace'.

Afbeelding 1: onderzoeksgebied

Foto 1: zicht op het hoekpand Lage Barakkenweg (rechts) en Bourgognestraat (rechtdoor)

Foto 2: voorgevel van de voormalige 'Palace' bioscoop

Aanleiding en huidige situatie

Het voornemen bestaat om ruimtelijke ingrepen te treffen binnen het onderzoeksgebied. Men wil hier op diverse locaties enkele exclusieve appartementen realiseren om dit gedeelte van Maastricht in trek te krijgen als woon/werkgebied. Grote delen van het omliggende stedelijk gebied heeft te kampen met leegstand en verpaupering van de aanwezige panden.

In de huidige situatie bestaan de woningen uit enkele oude woningen (teruggaand naar bouwjaren '20 en '50 van de vorige eeuw). De meeste woningen zijn dermate verouderd en niet systematisch gerenoveerd op het gebied van duurzaamheid en energiehuishouding dat het doen van aanpassingen in relatie tot sloop en herinrichting te kostbaar is. Daarnaast zijn de te slopen woningen klein van aard en voldoen ze niet aan de standaarden van de bouwnormen.

Uit lokale kennis van het gebied is bekend dat er in dit deel van Maastricht sprake is van de aanwezigheid van steenmarters, vleermuizen en broedvogels met jaarrond beschermde nesten (huismus en gierzwaluw). Op basis van deze kennis is dan ook gericht onderzoek uitgevoerd in 2018.

Onderzoeksmethodiek

Onderzoeksmethodiek vleermuizen

Om vast te stellen of er vleermuizen in de panden aanwezig zijn is er onderzoek uitgevoerd conform de voorschriften die bepaald zijn in het vleermuisprotocol. Dit onderzoek is dan ook uitgevoerd middels 5 rondes door 3 vleermuisdeskundigen binnen een periode van mei tot en met september. Daarnaast is er éénmalig onderzoek uitgevoerd inpandig van het Palace gebouw (als gevolg van opgedane veldkennis gedurende de inventarisatieperiode). Dit onderzoek is met 2 vleermuisdeskundigen uitgevoerd.

Het vleermuisonderzoek is met behulp van batdetectors verricht (Pettersson D240X, Elekon Batlogger). Deze batdetectors zijn uitgerust met opnamefuncties om lastig determineerbare soorten te kunnen analyseren via een softwarepakket. De Elekon detector neemt deze automatisch op. De opnames, verricht via de Pettersson detector, zijn opgenomen met een geluidsrecorder Edirol R-09HR.

Tijdens het vleermuisonderzoek wordt gelet op diverse verschillende soorten vleermuizen die binnen stedelijke gebieden voor (kunnen) komen. De tijdsbesteding per ronde is dan ook niet afgestemd op een enkele soort, maar op een meerdere soorten die te verwachten zijn. In tabel 1 zijn de onderzoeksdata van 2018 opgenomen.

Onderzoeksmethodiek gierzwaluw

Het onderzoek naar het gebruik van de panden door gierzwaluwen is uitgevoerd in de periode vanaf 15 mei tot en met 15 juli (datumgrenzen conform SOVON broedvogelmethode (SMP methode)). Dit onderzoek is uitgevoerd ter plekke van de panden door te letten op in- en uitvliegende dieren, roepende dieren vanuit hun nestlocaties en door te letten op cirkelende dieren boven de woonwijk (indicatie dat deze wijk door die dieren bewoond wordt). Uit de Soortenstandaard Gierzwaluw (Dienst Regelingen, 2014) blijkt dat de optimale periode ligt tussen 1 juni en 15 juli. Hierbij is het van belang dat minimaal 2 rondes in juni en één in juli uitgevoerd worden.

Onderzoeksmethodiek steenmarter

Het onderzoek naar het gebruik van de panden door steenmarter heeft geen datumbeperkingen. Dit onderzoek is uitgevoerd ter plekke van de panden door te letten op de aanwezigheid van sporen, zoals uitwerpselen, vraatrestanten, pootafdrukken, krabsporen en geschikte inloop openingen.

Overige soorten

Naast deze specifieke soortgerichte onderzoeken is tevens gelet op het voorkomen van andere soorten planten en dieren. Indien deze worden aangetroffen zijn, zijn ze verwerkt in de resultaten en de rapportage.

Onderzoek	Data	Temp.	Wind	Weer	Opmerkingen
Broedvogels	13 juni	16 °C	2 Bft	Droog	
	26 juni	21 °C	2 Bft	Droog	
	15 juli	25 °C	2 Bft	Droog/warm	
Grondgebonden zoogdieren	13 juni	16 °C	2 Bft		
	5 juli	21 °C	2 Bft	Droog	
Vleermuizen	13 juni	16 °C	2 Bft	Droog	Tijdsduur 21.10-00.00uur
	5 juli	21 °C	2 Bft	Droog	Tijdsduur 03.15-0.535uur ochtendronde en in pandig onderzoek
	15 juli	25 °C	2 Bft	Droog/warm	Tijdsduur 21.25-23.45uur
	3 aug.	31 °C	2 Bft	Droog/warm	Tijdsduur 21.00-23.40uur
	2 sept.	22 °C	3 Bft	Droog	Tijdsduur 20.00-22.30uur
	24 sept.	13 °C	2 Bft	Droog en fris	Tijdsduur 19.15-21.30uur

Tabel 1: onderzoeksinspanning 'Palace' Maastricht 2018

Onderzoeksresultaten en effecten per soortgroep

Vaatplanten

Binnen de onderzoekslocatie zijn enkele muurplanten aangetroffen op de muren van enkele binnenplaatsen. Het betreft hier soorten als muurleeuwenbek en muurvaren. Bijzondere en/of beschermde soorten (zoals pijlscheefkelk) zijn niet aangetroffen.

Voorts is er nauwelijks sprake van enige begroeiing van vaatplanten en/of struiken. Een enkele boom en enkele vlinderstruiken terplekke van de Palace zijn de enige opgaande begroeiingen in het onderzoeksgebied. De overige delen van de locatie zijn geheel bebouwd en/of half verhard/verhard.

Foto 3: diverse plantensoorten groeien op de muren rondom de binnenplaatsen

Effecten op beschermde vaatplanten treden in het geheel niet op. Deze zijn niet aangetroffen in het gebied. Er hoeft geen rekening gehouden te worden met het verplanten van vaatplanten (omdat de aangetroffen soorten algemeen voorkomen in de directe omgeving van de locatie, de regio en Nederland. De gunstige staat van instandhouding is niet in het geding als de groeiplaatsen vernietigd worden. Indien de werkzaamheden niet leiden tot vernietiging van de groeiplaats, dan is het aan te bevelen de groeiplaats op enige wijze te beschermen tegen de werkzaamheden (door er een bouwhek voor te zetten bijv.).

Broedvogels (al of niet met jaarrond beschermde nesten)

De aanwezige bebouwing vormt geen geschikte broedlocaties voor typische gebouwbewonende soorten als huismus en gierzwaluw. Deze soorten zijn beide niet aangetroffen tijdens de onderzoeksrondes. Ook nesten van huiszwaluwen zijn niet aangetroffen in het onderzochte gebied en gebleken is dat er geen ruimte onder de dakgootconstructies aanwezig is waar huismussen nesten onder kunnen bouwen. De woningen en het gebied zijn daarmee in het geheel ongeschikt als leefgebied, zeker gezien het geheel ontbreken van struiken die dekking bieden aan de soort.

Al met al betekent dit dat er geen jaarrond beschermde nesten in de te slopen bebouwing aanwezig zijn van broedvogels. Er vliegen wel gedurende de maanden juni en juli diverse gierzwaluwen over het gebied, maar er is niet eenmaal een invliegend dier waargenomen in de panden. Er zijn ook nergens sporen gevonden, zoals uitwerpselen, die anders doen vermoeden.

Foto 4: nergens onder de dakgootconstructie zijn geschikte invliegplekken voor gierzwaluwen

Door de zeer beperkt aanwezige vegetatie is het aanwezig zijn van broedvogels zeer beperkt. Mogelijk dat er in de opgaande begroeiing (bomen in privé tuinen) sprake is van broedende houtduiven of Turkse tortels.

Diverse kleine soorten (zang)vogels die in struiken broeden zullen het onderhavige gebied niet gebruiken als broedbiotoop.

Mogelijk dat de woningen dienst kunnen gaan doen als broedlocatie voor zwarte roodstraat, echter deze zijn evenmin waargenomen.

Effecten op jaarrond beschermde nesten van broedvogels zoals gierzwaluw, huismus (en huiszwaluw) zijn geheel uit te sluiten. Locatie vormt geen optimaal broedbiotoop voor deze soorten. Dit komt door het ontbreken van geschikte nestlocaties en het gebrek aan foerageergebied/struikgewas. Ook het aanwezig zijn van andere soorten broedvogels in en rond het onderzoeksgebied is zeer minimaal te noemen. Er is nauwelijks sprake van broedbiotoop (bomen en struiken). De omvang van de avifauna zal dan ook zeer beperkt zijn.

Grondgebonden zoogdieren

Er zijn in het voormalige gebouw van de bioscoop de Palace enkele oude uitwerpselen gevonden van steenmarter. Verse uitwerpselen, die duiden op een actuele bewoning door de soort zijn nergens aangetroffen in het gebouw, of in de directe nabijheid van het gebouw en de rest van de ingreeplocatie.

Er mag dan ook worden geconcludeerd dat er geen sprake is van een actief en permanent bewoonde locatie van steenmarter.

Foto 5: oude uitwerpselen van steenmarter op de zolderruimtes van het Palace gebouw

In het gebied komen verder enkele andere soorten grondgebonden zoogdieren voor, hierbij valt vooral te denken aan enkele muizensoorten en bruine rat.

Soorten als egel, mol, konijn, vos en dassen zijn geheel uit te sluiten van de locatie, evenals marterachtigen zoals bunzing, hermelijn en wezel. Daarvoor is er geen habitat aanwezig in dit gebied.

Op grond van dit onderzoek blijkt dat er geen aanleiding bestaat om ook maar enigszins te vermoeden dat er effecten optreden ten aanzien van grondgebonden soorten zoogdieren. Er is geen sprake van een actueel leefgebied van beschermde en /of kwetsbare soorten.

Vleermuizen

Vaste rust- en verblijfplaatsen; in het Palace gebouw is een kraamkolonie van de gewone dwergvleermuis aanwezig. Het aantal dieren in deze groep bestaat uit minimaal 10 dieren. De exacte verblijfplek in het gebouw is niet ontdekt. De dieren vlogen op meerdere plekken het pand uit (gedurende de avondschemer) en in (tijdens de ochtendschemer).

Foto 6 en 7: in- uitvliegopeningen gewone dwergvleermuizen

Tijdens de inpandige inspectie van het gebouw zijn op meerdere plaatsen uitwerpselen gevonden van gewone dwergvleermuizen.

Foto 8: uitwerpselen van gewone dwergvleermuizen

In de avondschemering vlogen de dieren kortstondig enkele malen in en uit het gebouw om vervolgens richting het westen weg te vliegen.

Diverse individuen bleven geruimere tijd jagen in de wijk. Vanuit oostelijk gelegen woningen (zeer vermoedelijk de woningen aan de westzijde van de Wilhelminasingel vliegen ook enkele dieren richting de ingreeplocatie om te jagen. Met name rond het hogere gebouw aan de Lage barakken, tegenover het Palace gebouw, is sprake van hogere aantallen jagende gewone dwergvleermuizen.

Vanwege de aanwezigheid van de gewone dwergvleermuizen gedurende het gehele jaar en gezien de beschikbaarheid van meerdere wegkruipmogelijkheden inpandig is het niet ondenkbaar dat de gewone dwergvleermuizen jaarrond aanwezig zijn in het gebouw en dat er dus ook sprake is van een winterverblijfplaats van gewone dwergvleermuizen.

In de nieuwe plannen is het de bedoeling dat de voorgevel van het Palace gebouw blijft staan, om er vervolgens nieuwbouw achter te zetten. De gevel wordt vervolgens ook gerenoveerd, omdat dit gebouw (en dan specifiek de gevel) een karakteristiek aanzicht heeft in de dit deel van de wijk van Maastricht.

Eenduidige primaire vliegroutes van vleermuizen zijn niet aangetroffen in het gebied. De gewone dwergvleermuizen vliegen door het gehele terrein, zonder echte vaste routes te gebruiken.

Andere soorten vleermuizen zijn tijdens de onderzoeksmomenten niet aangetroffen. Gelet op de huidige situatie in het gebied, waarbij het ontbreekt aan een goed ontwikkelde bomenstructuur waar gejaagd kan worden, is het ook niet te verwachten dat er meer soorten gebruik maken van dit gebied als jachtgebied/verblijfplaats.

Tijdens de najaarsrondes is vastgesteld dat er op een viertal plekken baltsplekken zijn van mannetjes. Deze dieren zijn baltsend waargenomen langs de bebouwing en over de straten. Er zijn hierbij geen indicatie gedaan dat er ergens in de te slopen bebouwing paarplekken/winterverblijfplekken van gewone dwergleermuizen aanwezig zijn.

Door de renovatie/sloop van het Palace gebouw verdwijnt de inpandige locatie waar gewone dwergvleermuizen het hele jaar verblijven (zowel het kraamverblijf als ook het zeer vermoedelijk aanwezig zijnde winterverblijf). Deze vernietiging is in strijd met de Wet natuurbescherming. Er is in elk geval een ontheffing nodig voor deze soort in het kader van deze wet voordat de plannen uitgevoerd kunnen worden. In het kader hiervan is het ook noodzakelijk na te denken over mitigerende maatregelen die benodigd zijn om de functies voor de soort te behouden in dit gebouw. Dit betekent dat er in elk geval ruimte gereserveerd dient te worden voor zowel kraamverblijven als ook winterverblijven.

Afbeelding 2: onderzoeksresultaten vleermuizen Palace 2018

Amfibieën, reptielen, libellen, dagvlinders, vissen en overige ongewervelden

Uit de diverse onderzoeksmomenten op en rondom de onderzoekslocatie is gebleken dat er van bovenvermelde soortgroepen geen actuele verspreidingsgegevens zijn. Vanwege het geheel ontbreken van optimaal ontwikkelde habitats en het ontbreken van oppervlaktewater, vijvertjes, poelen, beeklopen en dergelijke, is het aanwezig zijn van beschermde soorten amfibieën reptielen, libellen, dagvlinders, reptielen en andere ongewervelden geheel uit te sluiten.

Effecten op bovengenoemde soortgroepen zijn ook geen niet te verwachten en daarmee geheel uit te sluiten.

Conclusies en advies

Op grond van het onderzoek van 2018 is te constateren dat:

- ✚ De locatie geen geschikte broedlocaties biedt aan vogels met jaarrond beschermde nesten;

- ✧ De locatie geen groeiplaatsen biedt aan beschermde vaatplanten;
- ✧ Er op de locatie geen andere beschermde diersoorten aanwezig zijn die het gebied als leefgebied (of onderdeel ervan) gebruiken;
- ✧ De locatie een jaarronde functie herbergt voor gewone dwergvleermuizen, en wel in het Palace gebouw;
- ✧ Er een ontheffing noodzakelijk is voor de sloop van het achterliggende deel van het Palace gebouw, omdat hiermee een vernietiging optreedt van een jaarrond in gebruik zijnde vaste rust- en verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis.

Met dit rapport hoopt Ecolybrium jullie van dienst te kunnen zijn.
Uw reactie wordt dan ook zeer op prijs gesteld.

Met vriendelijke groet,

Ecolybrium Ecologisch onderzoek & Advies